

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VI me, 1480

In vigilia epiphanie. ser. xvii.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Setmo

piat. psal. Saluasti me a descendantibus in lacu. et ut animam et corpus ad celestia regna pducas. De salute anime dicitur lu. 9. si lius hominis non venit animas perdere sed saluare. De salute vero corporis dicitur phil. 3. Saluatore expectamus dominum nostrum Iesum Christum. qui reformabit corpus humilitatis nostre ad figuram corporis sue. Et quod ista salus sit regni celestis dicit apostolus 2. thess. 4. Libera-
bit me dominus ab omni opere malo. et saluum faciet in regnum suum celeste. cui laus et gloria in secula seculorum amen.

Tercia pars

Ergo cum dicitur quod vocatum est: tangit sacri nominis pre-
cedens insinuat. et duo facit. Primo tangit anunti-
antem dignitas. quod vocatum est ab angelo. lu. 2. Vo-
cabis nomen eius Iesum. Nota glo. tangit du-
plici causam quare hoc nomen ab angelo vocatum est. Prima quod
non deuit tam gloriosum nomen primum ab hominibus appellari sed
ab excellentiori natura. Secunda est ne homo videretur huius nominis
machinator. Secundo ponit tempus agnitionis: priusquam in utero
virginis conciperetur: ecle. 6. Qui futurus est iam vocatum est nomen
eius. et scit quod homo sit. Nota quod Christus prius voluit nomi-
nari quam in virgine esset conceptus. Primo ut ostenderet se ante con-
ceptionem virginis extitisse. non enim nominant nisi ea que sunt. non quod hoc
nomen ab eterno fuit ordinatum. psal. Dne nomen tuum in eter-
num. Secundo fuit a deo diuino ore nominatum. isa. 62. Vocabit tibi
nomen nouum quod os domini nominauit. Tercio a prophetis expe-
ctatum. gene. 49. Salutare tuum expectabo domine. Quarto virginis et
ioseph nuntiatus lu. 2. et mat. 1. Quinto pastores nuntiatus lu.
2. Annuncio vobis gaudium magnum quia natus est vobis hodie
saluator mundi. Sexto a ioseph hodie impositus. Septimo ab
apostolis diuulgatum. vnde de beato paulo dicit. Vas electionis
est mihi ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis is-
rael. act. 9. et ecle. 47. Ad insulas longe diuulgatum est nomen
tuum. quoniam in omni terra exiuit sonus eorum. et in fines orbis terre
verba eorum. Rogemus ergo.

In vigilia epiphanie. prima pars. ser. xvii

Eundo herode ecce angelus domini apparuit. Et
in somnis ioseph in egipto. mat. 2. Querunt ali-
qui frequenter. quare mali homines viuunt in mundo
istio. quibus respondet aug. super psal. 2 tangit duas causas
vite eorum dicens. Ne putetis frustra malos homines
vivere. omnis enim malus aut ideo vivit ut corrigatur. aut ut per
ipsum bonus exerceatur ecce nequissimus herodes qui longo vixit

tempore. multis dedit virtutis exercitium. nam et ipsi christo et beate virgini dedit humilitatis et patientie materiam. dum ad fugam persecutione ipsius compulsi sunt ipse tamen per malicias suas ita dedit aliis occasionem virtutis quod mansit in cor rigibilis immo longiori vite addebat longiora facinora volens igitur deus dare pacem sanctis suis interueniente morte. malicie herodis finem constituit quatenus beata virgo et ioseph de exilio cum christo redirent ad propria. de quo reditu agitur in presenti euangelio. Vbi tria tanguntur. Primum est mandatum angelicum. Secundum est humanum obsequium: qui consurgens. Tercium est habitaculum floridum: et ammonitus. Mandatum angelicum fuit ad ioseph ut acciperet puerum et matrem et rediret. Humanum obsequium quia ioseph obsecutus est puero et virgini. accepit enim puerum et matrem et venit in terram israel. Habitaculum quia veniens habitauit in nazareth quod interpretatur flos. B Circa primum quatuor tanguntur. Primum est persecutoris interitus ibi. defuncto autem herode. luc. 16. Mortuus est diues et sepultus est in inferno. Nota quod herodes iste fuit filius antipatris ydumei. qui propter amicitiam marci et antonii adeo claruit quod data est ei vxor dñis neptis regis arabum. Commendatus inq. apud cesarem a marco et antonio de virtute preliorum et fidelitate donauit illi cesar immunitatem et ciuitatem romanam. Cuius apud cesarem accusaretur de infidelitate romanorum. ab antipatre veste proiecta nudus stetit ante cesarem. multitudinem ostendens vulnorum in omni corpore que se tacente clamarent eum fuisse romanorum fidelem. tunc data illi optione qua vellet in iudea pontificali dignitate fulgere ipse dignitatis mensuram remisit in cesarem unde procurator iudee declaratus est. Die ex supradicta vxore sua faseum genuit quem sub se hierosolimis procuratorem instituit. alterum autem filium scilicet hunc herodes prefecit galilee. Mortuo autem antipatre sumptione veneni. faseo etiam ad saxum fracto capite se necante. Herodes properauit romam ubi suasu antonii totius iudee rex declaratus. Rediens autem usque ad quartum annum quo rome diadema suscepit regnum obtinere non potuit. Antigono occupante iudeam. Confirmatus est autem in regnum anno quarto sue institutionis. et extunc triginta septem annis regnavit quem propter innocentiam interfectionem et persecutionem christi. percussit dominus cum iam esset septuaginta annorum. nam febris non mediocris erat. purigo intollerabilis in omni corporis superficie assiduus verabat colla tormentis pedes illi tumuerant putredo

Setimo

testiculorum vermes generabat. creber anhelitus et interrupta spiria. Cuius corpus eius iussissent medici oleo calidiori foueri. dimersum in archam. ibi dissolutum est. ut lumina quasi mortuus resoluta torqueret. astantius tamen clamore visus est. Cuius talibus languoribus premeret. duos sophistas qui legem exponerent viuos cremari iussit. cum multa adolescentium turba eo quod talibus rege. aquilam auream fluminibus deiecerunt. quam idem rex contra primas leges super maximam portam templi poni preceperat. Audiens autem iudeos mortem suam expectare cum gaudio. nobilioribus ex omni iudea collectis iuuenibus precepit salome sorori sue. ut cum animam efflaret. statim illos occideret. ita ut etiam omnis iudea inuita. ipso moriente lugeret. Quadam autem die cum populum incideret. statim illum tussis violenta arripuit. qui dolore compressus. dexteram sustulit ut seipsum cultello perimeret. sed antonius obscurus eius dexteram sibi retinuit. eumque sic a nece impediuit. statimque rex velut mortuum in palacio plangit. Quod audiens antipater filius eius quem ipse ligauerat in vinculis. gaudens est. multa promittens custodibus. si se libere abire permitterent. Quod dum pater accepisset. grauius tulit filii exultationem quam mortem. et continuo missis satellitibus iussit interfici eum. Post cuius mortem quinque diebus exactis. et ipse nequissimus mortuus est regni suo anno. 37. Salome autem omnes quos occidi mandauerat. liberos abire permisit. Sepeliuit autem eum archelaus filius eius in herodium iuxta mandatum ipsius. nihil regis ornatus in funeris pompa pretermittens. C Nota quod quicumque moritur defunctus dici potest a defectu. eo quod deficiat vita eius. qui defectus est maximus omnium. unde eccle. 22. Super mortuum plora. deficiat enim lux eius. mors tamen malorum potissime debet dici defunctio. et hoc propter tria. Primo quidem. quia sicut deficiunt in terra. ita annihilantur penis infernalibus. unde psal. Deficiant peccatores a terra. et iniqui ita ut non sint. Talis fuit defectus herodis. qui post multas miseras languorum defecit a sculcatione gentium. unde isa. 16. Infinitus est puluis. summatus est miser defecit qui sculcabat terram. Sed mors iustorum que preciosa dicitur esse in aspectu domini. iuxta psal. non est eorum defectus. sed profectus. unde apo. ad phili. 1. Quibus vivere christus est et mori. lucrum esse enim cum christo multo melius est. quod verbum pertradans beatus ambrosius in de bono mortis sic dicit. Lucrum est euasisse incrementa peccati. lucrum fugisse deteriora. ad meliora transisse. Et in eodem dicit. quod manet anima post mortem. nec morte perdit bonum eius sed augetur. quia non impeditur

corporis retardat sed libere operat que sua sunt. Secundo defun-
ctus dicit huiusmodi. quasi deorsum existens a functione vite. quod
malis hominibus recte uenit. qui privati officio vite. ad inferio-
ra descendunt. de quibus dicit exo. 16. Descenderunt in profundum
quasi lapis. psal. Conuertant peccatores in infernum. mors autem
iustorum descensus non est. sed ascensus ad celestia. unde cant. 8.
de anima iusti dicit. Que est ista que ascendit per desertum sicut vir-
gula fluminis. et ideo in tumba beati gre. sic legitur esse scriptum. Su-
scipe terra tuum corpus de corpore sumptum et redde quod uales
uiuificante deo. spiritus astra petit. leti nil iura nocebunt. cui in-
re alterius mors magis ipsa vita est. Tercio defunctus dicit huiusmodi
papiam quia vite sit officio depositus. Vere propter hoc cum mo-
riuntur mali homines defuncti debent dici. quia ita priuantur vite pre-
sentis munere. quod merito suorum peccatorum. eterne mortis damna
assecuntur. unde ro. 6. Stipendia peccati mors. et ideo iuxta vul-
gare dictum. ipsi moriuntur anima et carne. priuantur etiam in mor-
te quibuscumque potestati honoribus. quam siue reges fuerint siue mi-
lites. aut duces. vel principes. omnia tunc deficiunt. et maiores
queque unquam sperant habere. est honor sepulture. qui cum hoc quod
modicum durat. est etiam honor sine utilitate. unde legitur baruch.
3. Vbi sunt principes gentium. et qui dominantur super bestias que sunt
super terram et qui in anibus celi ludunt. qui argentum thesaurisant
et aurum in quo confidunt homines. et non est finis acquisitionis
eorum. qui argentum fabricant. et solliciti sunt. nec est inuentio ope-
rum illorum. Et respondet propheta quid sit factum de illis dicens.
Exterminati sunt et ad inferos descenderunt. et alij in loco illo-
rum surrexerunt. Sed non est talis mors iustorum. quam ipsi
nullo viuendi priuantur officio. quam per mortem corporis transferun-
tur in terram uiuentium ad dominum. scilicet apud quem est fons vite. de
quo dicit psal. Situit anima mea ad deum fontem viuum. quam ve-
niam et apparebo ante faciem dei. Item non priuantur sancti per mor-
tem honestis officiis vite presentis. quam si aliqui fuerunt reges.
bene regendo seipsum. regnabunt in celis. unde apoc. 5. Ipsi
nos deo nostro regnum. et regnabimus super terram. Item qui labo-
rauerunt in vita presenti. sicut boni milites christi. quam militia est
vita hominis super terram. iob. 7. Introducent in celestem milici-
am. de qua iob. 25. Nunquid est numerus militum eius. unde
4. re. 6. dicit. Milites et centuriones introduxit ad se in templum
domini. Item qui fuerunt principes benigni. collocabuntur cum prin-
cipibus celestis curie. ut sedeant cum principibus. et solium glorie tene-
ant. 1. re. 2. unde psal. Principes populorum aggregati sunt cum deo

Sermo

abraham. Item qui fuerunt dominatores viciorum dominabun-
tur populis. vt habetur in li. sapi. vnde psal. Dominabuntur
eorum iusti in matutino. Item qui fuerunt iusti iudices iudican-
tes terrena esse pro celestibus esse contemnenda. sedebunt super
sedes iudicantes duodecim tribus israhel. vnde sapi. 3. de iustis
dicitur. iudicabunt nationes. Item qui fuerunt veri doctores.
scilicet sancti predicatorum fulgebunt velut splendor firmamenti et
qui ad iusticiam erudiunt plurimos. lucebunt quasi stelle in per-
petuas eternitates vt dicitur dani. 12. c. Item qui temporalium
fuerint prudentes dispensatores distribuentes ea pauperibus.
habebunt eternam iusticiam. et meritum in gloria exultatum.
vnde psal. Dispersit dedit pauperibus iusticia eius manet in se-
culum seculi. cornu eius exaltabitur in gloria. Itaque viri sancti
per mortem non deficiunt. sed proficiunt. non descendunt. sed
ascendunt. vite non deponuntur officiis. sed apponuntur. Et
ideo cum moriuntur non sunt defuncti. quemadmodum de he-
rode dicitur: defuncto herode: Et Secundo tangitur aduen-
tus angelicus: ecce: quasi sine mora. Herode mortuo: angelus
domini: ipse est ille angelus. qui primo ioseph monuit vt fuge-
ret. nunc monet vt reuertatur. fuit enim missus a deo. vt om-
nem viam prepararet ante christum. et ideo admonitioni ipsius
obediendum erat. Vnde ego. 23. Ecce ego mitto angelum
meum qui precedat te. et custodiat in via. et introducat ad lo-
cum quem paraui. observa eum et audi vocem eius: apparuit:
itaque vt eum per imaginationem videret: in somnis Ioseph in
egyptus: vbi manserat. 7. annis. nam. 30. anno regni herodis
christus in egyptum fugit. Quotius est herodes. 37. anno reg-
ni sui. ita quod christus erat. 7. annorum. Nota quod sicut in som-
nis admonuit angelus ioseph vt in egyptum fugeret ita in som-
nis illi apparuit vt rediret vt iterate visionis modus verus esse
visionem innueret. Tercio ponitur mandatum diuinum. quia
non solum apparuit illi angelus vt ab eo cognosceretur sed eti-
am de agendis circa puerum eum instruxit. vt potuisset dicere
illud iob. 4. Imago coram oculis meis. et vocem eius quasi au-
re leuis audiui. Nota quod ioseph non reduisset christum de egi-
pto. nisi habuisset responsum angelicum. Sic enim dixit ange-
lus. Fuge in egyptum et esto ibi vsque dum dicam tibi. mat. 2.
Tardauit autem angelus multo tempore. quia septem annis.
et ideo rogauit vt iterum veniret angelus. qui eum instrueret
vnde poterat orare illud. Iudicum. 13. Obsecro domine. vt vir-
dei quem misisti veniat iterum. et doceat nos quid facere debeamus.

mus de puero. ¶ Deinde ponuntur tria. que illi mandat angelus. Primum est. vt relinquat terram egypti: Surge scilicet hinc. non tam corporis habitatione. q̄ etiam affectu mentis. non quemadmodum filij israhel. qui recesserunt de egypto corpore sed non corde. dicentes illud numeri. 11. Quis dabit nobis ad vescendum carnes. recordamur piscum quos commedebamus in egypto gratis. in mente veniunt nobis cucumeres. ⁊ pepones porrigi tpe et allea. Secundum preceptum est: et accipe puerum: glosa. Non filium tuum: ⁊ matrem eius: Nec est illa mater de qua eccle. 24. Ego mater pulchre dilectionis. virginalis scz mundicie. vnde dixit. Quomodo fiet istud quoniam virum non cognosco. Et timoris verecundie. quia turbata est in sermone angelico. et agnitionis modestie prudentie. quia cogitabat qualis esset illa salutatio. et sancte spei incarnationis. diuine. cum dixit. fiat mihi s̄m verbum tuum. Tercium preceptum est. et vade in terram israhel. Sed s̄m glosam non determinat angelus locum. vt iterum reuertatur. et ex frequenti allocatione ioseph reddatur certior. Vel alia ratio est. quia non fuit missus christus. nisi ad oues que perierant domus israhel. Ideo illuc hortatur angelus ioseph vt reuertatur. Nota. q̄ sicut moyses admonitus est vt educeret populum iudeorum de terra egypti in terram israhel. apparente sibi angelo. Ita similimodo admonitus est ioseph per angelum. vt puerum ihesum de egypto in terram israhel induceret. Quoniam incipiebat iam puer crescere. vt per eum ostenderet deus mirabilia. lu. 1. Suscepit israhel puerum suum. recordatus misericordie sue. ¶ Quarto ponitur causa reditus: Defuncti sunt enim: cuncti mortui sunt q̄ possent christum occidere. ita q̄ spe sua frustrati sunt. vnde sapien. 3. capitulo. Si celerius defuncti fuerint. non habebunt spem: qui querebant animam pueri: id est vitam pueri. vt perderent. Vnde psalmista. Synagoga potentium quesierunt animam meam. sed in vanum. quia nihil profecerunt. vnde psalmista. Ipsi vero in vanum quesierunt animam meam. introibunt in inferiora terre. tradentur in manus etc. quia defuncti sunt. Nota. q̄ dei providentia dies malorum abbreviatur. vt fideles ab eorum persecutionibus liberentur. Matt. 24. vicesimo quarto capitulo. Propter electos meos abbreviabuntur dies illi. Ita etiam dies vite Herodis et aliorum ceterorum querentium dominum nostrum ihesum christum. perdere defecerunt in vanitate sua. Et anni eorum cum festinatione. quatenus puer dominus noster ihesus christus ad terram israhel

Sermo

rediret. Sed querit quō sanctus euangelista dicat illos esse de-
fundos. qui querebant in plurali animā pueri. cū solus herodes
hunc legat quesiuisse. mat. 2. Ifutur est em̄ vt herodes querat
puerū ad p̄dendum eum. Itē cum solus herodes legat esse defun-
ctus. quō dicit defuncti sunt in plurali. Ad primū dicendū est.
q̄ licet herodes principaliter quereretur puerū vt perderet. iniqua
tñ plebs fauebat regi. vnde mat. 2. dicit. q̄ audies herodes na-
tuitatē christi. turbatus est et omnis hierosolima cū illo. et ideo
fortasse multi vt placerent regi obseruabant si scirent aliquid dē
christo vt nunciarent ei vel occiderent. Qualis em̄ est rector ciui-
tatis. tales et inhabitantes in ea. eccle. 10. Ad secundū dicendū
q̄ solus herodes. quia erat principalis in factō nominat. vel q̄
mors p̄cipū magis notatur q̄ ceterorū. Eo aut mortuo. defun-
cti sunt omnes qui querebant animā pueri. vel quia omnes de-
sisterunt ab inquisitione christi. aut quia vere ita factū est de iu-
dicio dei. vt omnes qui machinati sunt in morte christi. infra il-
lud tempus. 7. annorū. simul cū herode et ipsi morerent. exo. 4.
Mortui sunt qui querebant animā tuā etc.

Secunda pars.

Id

Secundo cum dicit: qui surgens: tangit humanum
obsequium. et duo facit. Primo ponit quomodo io-
seph impleuit mandatū obsequium. dixerat illi ange-
lus surge. et hic dicit: qui surgens: de terra egipti
vt sollicite preberet christo obsequiū. ro. 12. Sollicitudine non
pigri. spiritu feruentes. dño seruientes. et ideo in sollicitudine non
quiescere non potuit. vt dicit hierē. 49. quin statim ad manda-
tum angelicū implendum surgeret. Secundo dixerat ei ange-
lus. accipe puerū et matrem eius. quod ipse adimpleuit. quia:
accepit: reuerenter: puerū non tanq̄ pater. sed velut nutritus
diligens. exo. 2. Accipe puerū istum et nutri. mihi ego dabo ti-
bi mercedem tuā. et matrem eius velut maritus et comes ob-
sequiosus. rōnabile em̄ est. vt maritus sit obsequiosus. comes
uxoris. ro. 12. Rationabile obsequium vestrum. Tercio
dixerat ei angelus. vade in terrā israel. quod ipse adimpleuit
vnde subdit: et venit in terrā israel. aggei. 2. Veniet desideratus
cū gaudiis gentibus. et ideo aduentus eius erat iudeis suscipiē-
dus cū gaudio. vñ zach. 2. Gaude et letare filia sion. ecce reuē
ego. et habitabo in medio tui. Nō q̄ terra israel aliquā acapit
p̄ totā terrā p̄missionis q̄ data est in sortē. 12. tribuū aliquā acci-
pit sp̄alit p̄ terrā. 10. tribuū duabz reliqs tribubz iude et benia-
mi dēis terra iuda q̄ diuisio int̄ iudeā et israel. sub roboā p̄p̄t p̄cā

salomonis. ut habet. 3. re. 12. Cū igit angelus dixit ad ioseph
 ut duceret puerū in terram israel. generali vocabulo iudeam in-
 tellexit. non enim videbat sibi tales puerū debere habitare nisi in
 hierusalem. que erat ciuitas regalis et sacerdotalis. qm̄ elegit
 dñs sion. in habitationem sibi. tum quia in regione natus fue-
 rat. michæ. 5. Tu bethleem terra iuda æ. tum etia. quia asan-
 guinitas christi erat ex iudeis. et ideo putabat eum debere ma-
 nere in regione antecessorū suorū. Sz angelus per terram israel.
 galileam intellexit. Secundo ponit timor prohibens aduentū
 ioseph in iudeam: audiens aut: anteq̄ iudee finibz applicaret:
 q̄ archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo
 aduerbium loci est. illo ergo id est in iudeam: ire: ubi putabat
 puerū debere duci. Timuit ioseph ire in iudeam ne forte arche-
 laus audiens aliqua de christo ipsum occidere quereret zelo re-
 gni. Nam propter ambitionē regni filij herodis machinati sūt
 in mortem patris. et ipse occidit eos. et fratres mutuo se psecuti
 sunt. per amplius igit archelaus christum fuisset psecutus. si oc-
 cisione habitationis in hierusalem puenisset ad notitiam eius.
 q̄ ipse esset quem pater querebat perdere. R Nota q̄ hero-
 des moriens fecit h̄m testamentū. in quo archelaū regni instituit
 it successorē. ita tñ ut diadema rome susceperet. aliud enim pa-
 tris fecerat testamentū. in quo herodem antipam regni sui heredē
 instituerat post antipatrem. quez pater occiderat. Infatus itaq̄
 archelaus auctoritate. secundi testamenti mortuo patre. indu-
 tus veste candida ascendit in templū. et variis susceptis a ple-
 be fauoribz sedit pro tribunali. verbis demulcens populū q̄ in
 cunctis foret melior patre. et q̄ etiam regis nomine vellet tem-
 perare donec per cesarem esset affirmata successio. post hoc cū mi-
 colao et ptolomeo secretariis patris secuz deferens patris testa-
 mentū. romam p̄fectus est. philippo fratre regni procuratore re-
 licto properauit. et herodes antipas. ut de successione regni di-
 sceperet cū fratre. Accidit aut oportunitas ut etiā philippus
 illuc accederet intentione nihilominus ut aliq̄ regni ptem si re-
 gnum diuideret. a cesare susceperet. facta est inter fratres longa
 disceptatio. Archelao asserente sibi debere regnum et etatis me-
 rito. et secūdi testamenti voluntate. Contra dicebat herodes an-
 tipas. primū debere testamentū valere. quod pater sane mentē
 insp̄serat. qm̄ h̄m deficiente vita fil et sensu p̄r instituerat. Mie-
 bat aut̄ extra archelaū. q̄ vmbra regni rerū detulisset ad cesarē.
 cū ipse corpus rezz gerendū sibi rapuisset. Tandē ex totius se-
 natus consilio monarchia herodis i tetrarchias diuisa ē cui⁹ duo

Sermo

partes date fuerunt archelao scz iudea & ydumea promissumque est sibi regium nomen si rem bene ageret. Herodi aut antipe ces sit in ptem regio transflumen & galilea. Philippo aut yturea & regio draconitidis destinata est. isolefcens aut archelaus nono principatus sui anno aduocatus a cesare romam venit & depositus principatu damnatus exilio viennam ciuitatem gallie pel litur. principatu itaqz eius redado in prouincia illo procurator componius a cesare missus est. Igit si ioseph venit de egipto an teqz romam proficisceret pro regno obtinendo tunc manifestum est quare timuit ire in iudeam quia archelaus ante asfirmatione negodia regni gerebat ita vt pro herode patre suo regnare dice ret et in hoc saluat glo. in hoc loco quo dicit archelaum monar chiam totius regni patermi tenuisse. licet aut nonduz esset asfir matus timendum tñ erat ipsi ioseph illuc christum ducere quia occidisset eum. Nam instante azimoz die nouez milia hominũ armata manu occidit eo qz pontificem quẽ herodes precio insti tuerat ab immolatione prohiberent & hoc et aut illi obiecit he rodes antipas coram cesare. vñ non miz si occidisset christum. et ideo nazareth que erat in sinibo regni ad quam rex non acce debat detulit christum. Si aut ioseph venit de egipto post diui sionem regni tunc apparet clarius quare iuit nazareth qm gali lea sub potestate erat herodis et non archelsai: Sed tunc est du bium quia etiaz debuit timere manere in nazareth que erat sub lecta herodi antipe. Et dicendũ qz herodes non erat adeo ferox. vt archelaus. vel melius est dicendũ. quia opinio erat qz solũ in iudea christus futurus esset rex. Vnde dixerunt magi vbi est qui natus e rex iudeoz. & quia galilea cui preerat herodes erat diuisa a iudea. ideo non timebat ioseph qz herodes aliquid ma li cogitaret in puez.

Secunda pars.

Erzio cũ dicit: et admonitus in somnis: tangit flozi dum christi habitaculum. vbi tria tanguñt. Primum est somnialis admonitio. et admonitus in somnis. in quo somno mutatum fuit qz credebatur christum debere ducĩ in terram iuda. ecclesia. quarto. Somnus nodis immutat scientiam eius. L. Nota qz omnis instructio facta ioseph per angelum in somnis visa est. Quatuor enim instruxit eum angelus et semper in somnis. Primo enim eum hortatus e ad coniugium. Noli timere accipere mariam coniugem tuam. Se cundo instruxit de fuga. Surge et accipe puerum et matrem ei us et vade in terram egipti. Tercio precepit de reditu. Accipe

puerū et matrem eius ⁊ vade in terrā iherusalē. Quarto admi-
 nuit de habitatione sic hic. Iste autē visiones semp in somnis
 facte sunt p somnia. Et hoc forte quinq ex causis. Primo. rōne
 ipsius qui nō reuelat se nec instruit quenq nisi aīa eius sit ali-
 quo modo eleuata assensibilis. in somnis aut quiescente aīa
 magis est dispositus hō vt reuelationē suscipiat angelicā. 3. ad
 4. reuersus angelus suscitauit me quasi viꝝ qui suscitāt de som-
 no suo. Secūda cā vt talibz reuelationibz fides adhiberet in vi-
 gilia em potest quilibet hō fingere aliud q̄ sit. sed a pparitio som-
 nioꝝ non est humanū sed supnatumle opus. vnde etiā dicunt
 phi q somnia vera pueniūt a causa supiori ppter maximā solli-
 tudinē circa hōiem. Tercia est qz dona gratis licet dñs distri-
 buat vnicuiq put vult. tñ hō q aliqui sūt magis ad vnā gra-
 tiā dispositi magis dat illā gratiā. dispositio aut maria ad ve-
 ritatē somnioꝝ est castitas. sic quia ioseph ⁊ daniel a cōtinentia
 commendant gratiam habuerunt somnioꝝ. Iste aut ioseph a
 pudicitia eo q fuit virgo. vñ ad visionem somnioꝝ maxie di-
 dispositus erat. Quarta cā qm de his somniat hō quoz habet in
 vigilia sollicitudinē. eccle. 4. Multas curas secunt somnia. Jo-
 seph aut curā ⁊ sollicitudinē maximā circa christū habuit. Quin-
 ta cā hō glo. quia nō erat p̄ christi nisi putatiuus lu. 3. vt pu-
 tare filius ioseph. ideo in somnis a pparebat illi angelus. Que
 em in somnis fiunt sunt hō opīniones. quia vero beata virgo
 vera mater fuit. ideo sibi angelus non in somnis sed in vigilia
 apparuit. ¶ Secundo ponit vtilis secessio: secessit: id est se-
 cessum cessit ab impetu archelai: in ptes galilee: vt inde incipet
 christus operari miracula et liberare humanū genus et eligere
 apostolos. i. mach. 5. Elige tibi viros et vade et libera fratres
 tuos in galilea. Nota q galileam elegit christus suā habitati-
 onē. Erat em inter oēs puincias iudeoz magis abiecta. nuncq
 em ex ea magnū aliquid fuerat. et nuncq inde ppheta aliquis
 surrexerat. io. 7. Scrutate scripturas ⁊ qz ppheta a galilea non
 surgit. voluit aut patriā illā sua presentia decorare. cui omnes
 pphete testimoniū phibent act. 4. Tercio ponit humilis habita-
 tio: et veniens habitauit in ciuitate que vocat nazareth: nō so-
 lum em angelus admonuit eū de puincia ad quā pgeret. verū
 etiā de ciuitate in qua habitaret. Nota q nazareth erat puus
 viculus galilee ita abiectus. vt in toto veteri testamento nulla
 de ipso mentio fiat. vñ etiā in credibile erat iudeis aliquid boi
 inde posse esse io. 1. ¶ nazareth p̄ aliquid boni esse hūc locum
 sic humilē et abiectū saluator elegit. vt dicit in gestis ephesini